

בס"ד. שיחת יום ה', ד' מרחשון, ה'תשכ"ג.

— לעסקני ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש, בחדרו הקי* —

א. כל ענין הוא בהשגחה פרטית. בשנה זו ימלאו מאה וחמשים שנה¹ להסתלקות רבנו הזקן², שהי' מייסד שיטת חב"ד ליובאוויטש. גם ה"דינער" של ישיבות תומכי תמימים נקבע בשנה זו ליום הסתלקותו — כ"ד טבת³. ובודאי שזהו ענין שאפשר ללמוד ממנו הוראה.

ב. מכ"ק מו"ח אדמו"ר — שנטע מחדש את ישיבות ליובאוויטש באמריקא — שמענו סיפורים רבים אודות רבנו הזקן. מבין סיפורים רבים אלה אבחר סיפור אחד, שלדעתי מתאים להזדמנות זו — סיפור שמאפיין ונותן מבט על שיטתה של ליובאוויטש וחב"ד.

מאורע זה⁴ אירע בזמנים שאדמו"ר האמצעי — שלאחר זמן נעשה ממלא מקומו של אביו, רבנו הזקן — התגורר יחד עם אביו. לאדמו"ר האמצעי כבר היו אז ילדים, וביניהם הי' גם תינוק קטן ביותר. רבנו הזקן התגורר בקומה העליונה, ואדמו"ר האמצעי — בקומה התחתונה. פעם אחת, כשאדמו"ר האמצעי ישב ועסק בלימודו, נפל תינוק מעריסתו בשנתו (כפי שקורה לפעמים לתינוק), והתחיל לבכות. אדמו"ר האמצעי הי' שקוע כל-כך בלימודו, עד שלא שמע זאת כלל, והמשיך בלימודו. אדמו"ר הזקן, אף שהי' בקומה העליונה, ואף הוא הי' שקוע בלימודו

בחונן הדעת בדעה צלולה ומיושבת ובדבקות נפלאה (כחצות שעה יא) במוצש"ק (דשמות) כ"ד טבת תקע"ג (הקדמת השו"ע דאדה"ז). — להעיר אשר היתה אז הקביעות כמו בשנה זו.

(3) ראה גם מכתב יו"ד כסלו; יום ד' פ' ומשה הי' רועה שנה זו (אג"ק חכ"ב ע' שטו ואילך; ע' שצד ואילך).

(4) ראה מכתב יו"ד כסלו הנ"ל. מכתב י"ד כסלו; י"א שבט שנה זו (שם ע' שסח ואילך; ע' תו). תו"מ חל"ב ע' 379 הערה 70. וש"נ. וראה גם "כפר חב"ד" י"א ניסן תשס"ב (גליון 991) ע' 126 ואילך.

(* בקשר עם ה"דינער" השנתי של ישיבות "תומכי תמימים" ליובאוויטש, מתקבלים אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א עסקני הישיבות, ובהזדמנות זו נותן להם כ"ק אדמו"ר שליט"א את ברכתו, ואומר שיחה מעניינא דיומא.

שיחה זו הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידית), ונדפסה בלקו"ש ח"ג ע' 801 ואילך. במהדורא זו ניתוספו איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

(1) להעיר גם ממחז"ל (תדבאר פ"ו): "חמשים שנה נקרא עולם". וראה בחיי וציוני למשפטים כא, ו.

(2) אחר שהתפלל תפלת ערבית והבדלה

— הרגיש בכיו של התינוק. והפסיק מלימודו, ירד לקומה התחתונה, הניח את התינוק בעריסתו, הרגיע ונענע אותו.

לאחרי כן הסביר רבנו הזקן לבנו, אדמו"ר האמצעי, שלא לשמוע ולהרגיש ("דערהערן") בכיו של תינוק — עד כמה שיהי' שקוע בלימודו — אין זו הדרך.

כ"ק מו"ח אדמו"ר "פירש" זאת, שככל שיהי' אדם שקוע בלימודו או בתפלתו הפרטיים, או בעשיית מעשים טובים בכלל — צריך בשעת מעשה להרגיש בכיו של ילד יהודי, וצריך להפסיק מתפלתו או מלימודו, ולהבטיח שהילד יחדל לבכות.

הוא למד מזה, שככל שיהי' האדם עצמו במדרגה נעלית, וככל שתגדל מעלת הענינים שהוא עסוק בהם — הרי כיון שישנו ילד יהודי שדורש וחסר לו דבר-מה — צריכים להרגיש זאת, ולהניח הצדה את עניניו הפרטיים, ולחפש עצות שהילד יחדל לבכות.

ג. הלימוד מזה במיוחד בזמננו ובעבודתנו:

בשנים האחרונות ניכרת התעוררות חזקה אצל יהודים בכלל, ואצל הנוער היהודי בפרט; התחילו לחפש יהדות. זהו המצב אפילו אצל בני שמונה-עשרה ובני עשרים, ובמדה רבה עוד יותר — אצל בני שלוש-עשרה ומטה. וכן הוא אצל זוגות נשואים צעירים, שיש להם ילדים בני ארבע-חמש — גם אצלם נעשתה התעוררות להעניק לילדיהם יהדות.

וכן מרגישים — בהגיעם סוף-כל-סוף אל האמת — שחפצים ביהדות אמיתית, לא "מדוללת" ("פאָרוואַסערטע"), ללא פשרות. ולכן הולכת ומתגברת הדרישה להעניק לילדים חינוך שמיוסד ובנוי לגמרי על תורתנו, תורת חיים, שהיא המביאה חיים אמיתיים בחיי היום-יום.

וזוהי ההוראה מהסיפור דלעיל: באיזה ענין שיהודים עסוקים — ובודאי עסוקים בענינים טובים וחשובים, אם בענינים של פרנסה ואם בענינים נחוצים שונים — הנה כאשר באים לשאלה אודות ילדי ישראל הבוכים וכמהים לחינוך יהודי, יש לבעי' ולעבודה זו זכות קדימה לפני כל הענינים האחרים שעסוקים בהם.

יש לעשות את המאמצים הגדולים ביותר כדי לאפשר למוסדות — ישיבות וחדרים המחנכים את ילדי ישראל בחינוך היהודי הנכון — שיוכלו לקבל את המספר המקסימלי של ילדים. ולצערנו — המצב עתה הוא שילדים רבים נשארים ברחוב, מאחר שאין לישיבות את האמצעים הנחוצים לפתוח כתות נוספות, או לקבל ראשי-ישיבות נוספים.

ד. לצערנו יש בתים כאלו שהילדים אינם מרגישים כלל שחסר להם דבר, ולכן אינם בוכים. לגבי ילדים אלו — התפקיד והמשימה הם גדולים הרבה יותר, שהרי הא גופא שאינם יודעים כלל שעליהם לבכות מוכיח שהם זקוקים לחינוך יהודי במדה גדולה הרבה יותר.

וזוהי אחת המשימות שהשייכות בפרט צריכות להציב לפניהן: לקבל תלמידים מכל החוגים, ללא הגבלות, וללא חילוק אם הם באים מחוג היודע עכ"פ שחסר להם דבר-מה, או מחוג שאינו יודע כלל שצריכים לבכות; ולתת לכל אחד מהם חינוך יהודי במלא המדה, שיוביל אותם לדרך שבה יהיו מאושרים כל ימי חייהם, הן בגשמיות והן ברוחניות⁵.

ה. יש גם הוראה מהסיפור האמור בנוגע לכללות המצב בעולם:

זה עתה נכנסנו לשנה חדשה. התינוק החדש — העולם בשנה החדשה — הוא לצערנו במצב של תינוק קטן שנפל מהעריסה, סטה מן המסילה הנכונה, ואינו יודע כיצד לייצב את עצמו — הן בנוגע ליחסים בין אומות, והן בין חוגים שונים; איך לנצל את האפשרויות שבידי האנושות לבנות ולשפר, ולא להיפך — כדי להחריב ולקלקל.

ובענין זה יש לנו הוראה מהסיפור האמור — שלילת שתי טעויות

מנוגדות:

לפעמים חושב אדם לעצמו שהוא עסוק בעסקיו הפרטיים, ומה נוגע לו מה קורה בעולם בכלל, מה קורה מסביבו, ובפרט — במדינה אחרת. אבל עכשיו רואים בכירור, שאפילו דברים שמתרחשים בפניה רחוקה ביותר בעולם — נוגעים לכאו"א, ולעתים קרובות — עד לחייו הפרטיים.

ועוד טענה מוטעית: מי אני ומה אני, מה יכול אני לפעול וכו'.

אבל האמת היא — כמבואר בגמרא⁶ וברמב"ם⁷ ובספרים שלאחריהם — שכאשר כל אחד יאיר את פינתו באור האמיתי, אור התורה והמצוות — אזי מבטיח הקב"ה, שלא זו בלבד שע"ז יהיו חייו טובים וקלים יותר,

הישנים, אלא — בעיקר — להגדיל את האפשרויות של הישיבה (על כל מחלקותי) בקליטת תלמידים, כך, שכאשר נמצא באיזה מקום ילד יהודי שאינו מקבל עדיין חינוך תורני הראוי, יוכלו לקבלו ולחנכו בשמחה ובטוב לבב (מהנחה בלתי מוגה).

(6) קידושין מ, ריש ע"ב.

(7) הל' תשובה פ"ג ה"ד.

(5) כאן התייחס כ"ק אדמו"ר שליט"א לדברי גיסו הרש"ג שליט"א שהציג את העסקנים, באמרו, שרצונם לסייע להצלחת ה"דינער", ואמר:

וברצוני לקוות — כדברי גיסי — שבודאי ישתדלו העסקנים בהכנות לה"דינער" באופן שה"דינער" ייצור את האמצעים הדרושים שעל ידם יוכלו לא רק לפרוע את החובות

אלא שבזה יטול חלקו בחיים הכלליים של העולם כולו, כך שהעולם יתקרב יותר לצדק ויושר, טוב וקדושה, ואילו הכחות שמושכים את העולם להיפך השלום, היפך הבנין והיפך הטוב — יוחלשו.

בפעילות זו נכלל לכל-לראש — כאמור — חיזוק החינוך היהודי האמיתי של ילדי ישראל בכל מקום שהם, שעיי"ז מפיצים את אור התורה והמצוות — "נר מצוה ותורה אור"⁸.

ואז מובטחים אנו מהקב"ה, שדבר זה יביא אושר לכל העוסקים בכך, ויחזק את כחות הטוב בעולם, עד שסוף-כל-סוף ינצחו, ונזכה — בתוך כלל ישראל — שיבוא משיח צדקנו ויוציא את בני"י ואת העולם כולו מהגלות, ויביא את הגאולה האמיתית והשלמה.

ו. יתן השי"ת שיעשו את כל האמור מתוך בריאות נכונה, בשמחה ובטוב לבב,

שעיי"ז יתוסף גם בפעילות עצמה — שיעשו זאת בתנופה הרבה יותר גדולה, שכן, לפי המצב כפי שנראה היום, ככל שיגדילו את הישיבות, ימצאו ילדים שימלאו את כל החדרים ואת כל הכתות.

וכל זה יוסיף גם בהצלחה, ובברכת ה'.

